

Jöjjetek

Ujra háború!

Irta: Paul Trautvetter.

Egyenlőre egy messzefekvő országban játszódik le s bár Korea a földgömb tulsó oldalán fekszik, mégsem merithetünk ebből a tényből megnyugvást. Most elétkintve attól, hogy bárhol is folyik egy háboru, ember embert gyilkol és azt sem feledhetjük, hogy ma már mennyire összefügg az egész világ. Ezért mindig nehezebb lesz egy-egy tüzfészek elszigetelése. Talán ily módon bizonyosodik be előttünk az, hogy valamennyiönknek közünk van egymáshoz. Eppen ezért keresztyéni szempontból el nem fogadható a pusztá nézőközönségi vagy szenzációéhes érdeklődés álláspontja.

Ha eleinte még azt hihettük volna, hogy a kínai tájon oly gyakori zavarról van szó csupán, csakhamar felismerhettük ennek a konfliktusnak világpolitikai jelentőségét, midőn ott az amerikai csapatok orosz kiképzettségi és felszerelésű hadseregbe ütköztek.

Es midőn világító máglyaként ég a világ e pontja, ne feledjük, hogy ez a világ robbanóanyaggal van megtömve, hiszen elég soká szemlélhettük az u. n. „hideg háborut”. Nem hallgathatjuk el tehát azt a veszélyt, mely ma az egész emberiséget fenyegeti, de elsősorban Európát.

Kétféle magatartás.

Népszerű feladatnak tetszhetnék, hogy mi is csatlakozunk a mindenütt hallható jajgatók karához, kik a tehetetlen kormányokat, a kíméletlen nagyhatalmakat, és lelkiismeretlen diplomatákat szidják. Azt hisszük, hogy ezek az általánosítások terméketlen dolgok. Es nem sokkal lenne termékenyebb a keresztyén siránkozás a bűnös emberiség felett sem. Azt hiszem, hogy mi keresztyének, éppen azért, mert keresztyének vagyunk, kötelesek vagyunk mindent megtenni, hogy konkrét felismerésekhez jussunk, met az általánosítások nem igazak és nem igazságosak.

A mérték.

Ha igaz is, hogy minden ember bűnös, de ezeknek fokai vannak. Napoleon nem volt ördög, de Pestalozzi sem angyal. Ennek ellenére mégis különbség volt köztük, mert amíg az egyik a totális birodalom megszállottja volt, a másik politikai gondolkozásában is Krisztus felé vonzódott. Az, hogy az emberek melyik mellé állanak nem politikai belátásuktól függött, hanem a hitből fakadt, mert a hithez tartozik az a képesség is: megérteni az idők jelét és különbséget tenni szellem és szellem között. Mert éppen sorsdöntő időkben, mikor Krisztus és Antikrisztus között az ellentétek a legnagyobbak, gondoskodik Isten övéiről. Milyen szempontokból ítéljük meg az eseményeket, ha nem akarunk megelégedni a farizeus lamentálásával a bűnös világról és a gonosz nagy hatalmakról? (Ha ma Koreában és talán nem sokára máshol is, amerikai katonák halnak hősi halált, talán a legtermészetesebb, amit tőlünk el lehet várni, hogy igyekezzünk

egy megértő és igazságos ítélethez jutni. Fel tudjuk e ma már fogni, mit jelent az emberiség történetében, mikor egyesek nem az ő nemzeti lobogójuk alatt esnek el, hanem az UNO-zászlója alatt?

Megértjük e, hogy ezzel a ténnyel valami egészen új dolog esett az emberiség történetében? Elég tragikus, hogy egy morális tekintély nem volt elegendő, hogy bűnös támadást-mert minden támadás bűnös-megakadályozza. Mégis hatalmas lépéssel mentünk előre ismét, midőn az egyes nemzetek fegyvereiket többé nem a nacionalista érdekeikért, hanem az egyetemes jog védelmére használják. Mert a jog védelme az anarchia és az ököljog legyőzését jelenti, már pedig eddig főleg ezek mérgezték meg a nemzetközi jóviszonyt. (Ha ez az elv végre uralkodóvá válhat, vagyis hajlandók vagyunk magunkat közös igazságnak alárendelni, mint ma Koreában történik, akkor a háboru megbélyegzett cselekedetté fog végül is válni. S a támadók kevésbé mérészelik bűnös vágyaikat tetté váltani.

Elkéstünk?

Mindent, amit itt írni igyekeztünk, talán igazi demokrácia hangjának fog hallatszani. De tudatában vagyunk annak is, hogy az általunk vázolt jövőnek képe, annyi áldozatot tételez fel, amennyi e pillanatban aligha van jelen e világban. Mert nem az e a helyzet, hogy az emberiség többsége hajlandó magát ismét a háboru szakadékába vetni? Ez a zuhanás nem ítélet e egyuttal felettünk, mert elfordultunk a profétáktól és az eddigi történeti tanulságoktól? A csak nemzeti bálványainknak szolgáló, testvér-gyilkosságot türo keresztyénségünk Isten türelmét tulságosan igénybe vette. Nem lenne e bün és Istenkáromlás erre a türelemre továbbra is számítani? Nincs más választás, mint nagy eltökéltséggel reá lépni egy új utra. Hogy elkéstünk e vagy nem, az Isten dolga.

A béke új utja.

Ez az ut feltétlen szolidaritást igényel azok között, akik a békét és jogot igenlik. Ez az ut az igazság utja, minden olyan emberrel és osztállyal szemben, mely jogsérelmet szenved. Ez az ut a szeretet utja, mely átnyul a határokon és segílyt nyújt azoknak a népeknek, melyek a szorongattások alól akarnak szabadulni.

Nem a mi dolgunk, hogy egy kizárólagos hatalmi vagy érdek-konfliktusban állást foglajunk. De éppen ugy szent kötelességünk állást foglalni a szabadság mellett s főként a lelkiismeret szabadsága mellett és a hit szabadsága mellett; a szólás szabadsága mellett, s végül egy olyan új világ felépítése mellett, melyben a legkisebb nép is biztonságban érezheti magát.

Lámpás az éjben.

(— réh) Nem hiszünk Klausewitz tételében, hogy „a háboru a természetes állapot és nem a béke“, még akkor se, ha a régmúlt és jelen tanulságai meg is rendítenének meggyőződésünkben. A létért való küzdelem szakadatlan volta a lelketlen állatok világában törvény, de nekünk, Isten hasonmására teremteteknek békét int Krisztus szelid feje. Béke! Micsoda elérhetetlen álomnak látszik e nemzedék számára! Mennyi vér tapad tiszta fogalmához, mennyi elpuffogatott frázissal mocskolták be a titokban vagy nyíltan kardcsörtető pacifisták!

Nem a temetők békéjét, nem a drótkerítések mögött meghúzódó rabszolga embermilliók süket félelemmel bélelt csendjét akarjuk, mert ha így volna, méltatlanok volnánk emberi nivoltunkhoz. Nem, nem az olyan békét, amelyet egy titokzatos műhelyből propagál valami ördögi akarat. Nem a meghunyászkodott, földrepiport, megalázott, meghasonlott, uniformizált emberek lapuló békéjéért kiáltunk.

A béke ezerarcu, de mégis csak egyféle lehet. Béke az, ha csendes nyári alkonyatban az erdőben elhalkul az utolsó madárhang és a leszálló est lágyan körülöleli karjával a bokrokban csendesen meghúzódó teremtményeket. Béke az, ha verejtékes az ember keze, amikor vet és arat, de arcán derű és nyugalom árad. Béke az, ha az ember istenhittel a szívében, félelem nélkül élhet, akár a mát, akár a holnapot nézze.

Azt a békét óhajtjuk, amely az első Pünkösdkor szállt alá, amikor egy nyelven szólaltak meg az emberek, amikor megkóstolhatták a krisztusi béke áldott szelidségét. Ezen a napon sugárzó arcok tekintettek a magasságok felé, szelid, egymást cirogató tekintetek gyúltak a szemekben s talán az emberiség azokat a ritka pillanatokot élte, amikor valóban érdemes embernek lenni.

Soha talán szükség nem volt annyira az egy nyelven való megszólalásra, az egy véleményen levésre, mint ma, amikor a föld két sarka közt ismeretlen félelem szorítja össze az emberek szívéét. Vajjon van-e remény? Vajjon hihetünk-e? Sok-sok vad, vak ösztön olvadt fel az emberi szívekben, sok-sok kéz ragadta meg a másikat zöld asztalok és országhatárok felett, sok pa-

Az ige fényénél

Elég néked az én kegyelemem.

(II. Kor. 12:9)

Ha figyelmesen elolvassuk a második korinthusi levél 12.-ik részét, láthatjuk, hogy magáról, mint „egy emberről“ ír harmadik személyben Pál apostol, aki arra kéri az Urat, hogy a tuskét távoztassa el az ő testéből, mert az őt az Ur szolgálatában akadályozza, gyengíti.

Háromszor kér Istent, könyörög testi gyógyulásáért és az Isten felel a könyörgésre. Értsük meg: nem teljesíti a kérését, de felel a könyörgésre. Isten mindig felel kérésünkre, imádságunkra. Csodálatosan azt feleli a beteg Pál apostolnak, neked nem testi meggyógyulásra, földi megszabadulásra, fizikai erőre, hanem kegyelemre van szükséged. Így felel ő a ma útját tévesztett, csödbe jutott nyomorult embernek is: neked nem problémákat megoldó államférfiakra, nem új gazdasági rendszerre van szükséged. Egyedül csak kegyelemre.

De kinek a kegyelmére? Hiszen olyan sokaktól függesz, oly sokan haragszanak rád. Vannak böven ellenségeid. És oly sokakra haragszol te is. Saját magadnak is ellensége vagy már. Ki adhat néked, nekünk kegyelmet? Erre felel e kicsiny, de annál csodálatosabb erejű isteni szó: az én kegyelemem. Az Ur adhat kegyelmet, s te megbocsátasz ellenségeidnek, mert te kegyelmet kaptál. Megbocsátasz saját magadnak, mert hiszen te is bocsánatot nyertél.

Néked szól az isteni kegyelem. Nem néktek, nem az egész emberiségnek, nem egy rajongó szektának, nem egy külsőségekbe fullasztott hatalmas államegyháznak, hanem csak neked!

Rajtad áll, hogy élni is tudjál vele. És ez a néked szóló kegyelem választ el téged a többi emberektől. Ha te ezt a kegyelmet észreveszed, elfogadod, élsz vele nem lehet többé számodra más út, mint az Ur Jézus Krisztus keskeny ösvénye. A hitetleneknek lehetnek más utjai, kereshetnek válságokat és problémákat megoldó emberi utakat, de ezeken az utakon mindig szerencsétlenség történik. Erzed milyen nagy jelentőségű e szó: néked! Néked adatott az Ur kegyelme.

Kegyelmet kaptál, de nagyon sok mindent szeretnél. Kérsz, sőt követelsz! S akkor az Isten jóságosan betapasztja kérésed, követelőd száját azzal, hogy „elég“. Mi sohasem tudjuk mi is kell nekünk. Azt Ő jobban tudja. Lám Pál apostolnak bizonyára nagyon rosszul esett, hogy az Ur nem vette ki testéből a tuskét és pedig ez milyen jó volt. Mert ha nem lett volna beteg, ágyban fekvő, törékeny testű, sohasem írta volna meg leveleit. S akkor talán Pál lett volna a nagy, s Jézus Krisztus a kicsi. Hányszor esik viszont nekünk valami nagyon jól és bizony az, nagyon, de nagyon rossz nekünk! Az elégedetlen, jól élni kívánó, a „jól esett“ érzését vágyó embernek mondja az Isten: „Elég!“

Ha mindezeket hívő lélekkel valljuk és éljük, egymásután oldódnak meg a mának ma még aggasztóan súlyosnak és nagyinak látszó problémái, nehéz körülményei, fájó szenvedései. Mi pedig nagy örömmel, de csendes alázattal halljuk az Ur hatalmas erejű, de halk rövid kis felmondását: „Elég néked az én kegyelemem!“

takzó könnyet letöröltek, sok szomjazó száj kapott üdítő italt, de mennyi ölelésre tárt kar lendülete marad félben, mennyi jó szó szorul a torkokban, mennyi könny hull mindenfelé... Jaj, ma több könny hull, mint valaha és a jóakaratu emberek kevesebben vannak talán mint máskor.

„Békesség a földön!“ — hangzott valaha, a betlehemi csillagos ég alatt s azóta keresi a kinlódó, vergődő, sokat szenvedett emberiség a szeretet útját. Lámpást adott kezébe Krisztus és mégis botorkál, mégis más irányba halad, a gyűlölet, megnemértés útján.

Legyenek áldottak a lámpásokat magásra tartó kezek!

Az emberi szabadságjogok.

Az UNO teljes ülésén elfogadott és ünnepélyesen kihirdetett emberi szabadságjogok chartája többek között a következőket is tartalmazza:

„Senki sem tartható rabszolga sorsban, illetve egyéni szabadságában senki sem korlátozható.“ (5 p.)

„Mindenkit megillet a szabad mozgás joga és bármely állam határain belüli letelepedés.“ (14 p.)

„Bárkinek jogában áll üldözése esetén más országok menedékjogát keresni és élvezni.“ (15 p.)

„Mindenkinek joga van egy állampolgárságra.“ (16 p.)

István király a Duna-Béke atyja

Irta: Ungváry Sándor

Az európai magyar történetnek legizgatóbb egyénisége volt egész napjainkig István király hatalmas alakja. Különösen nemzedékünk életében kapott erős politikai arcú, mikor hajdani birodalmának roncsainál igyekszünk annak szellemi alapjait ujjaélni. Aszerint azonban, hogy Nyugat vagy Kelet felől ügyeljünk alkotásait, két formátumu alak lép elő.

István vagy Vajk?

István király történetformáló alakját ha Nyugat, vagyis a kereszténység felől mintázták példává, akkor menthetetlenül egy törődött és öregedő atyának szobrát vetítették kortársaink elé.

Viszont midőn a hagyományörző réteg, a magyar nép felől mintázták belőle igazságos királyt, akkor Vajk alakját fogadtatták el hitelesnek. Azt a keleti formátumu vezért, akiben tovább éltek őseink magyar erényei, s aki még mindig Európa homlokát tapodta.

Mi az alkotó István királyt, őseink vezéri képességét és a kereszténységet öntudatosan, történeti szükségességből vállaló és magyarságban hű uralkodót hívjuk emlékeztetőül.

Magyarság és egyetemes kereszténység

István király, midőn népét bezárta Európát tapodó multja után a Kárpát medencébe, ugyanakkor az egyetemes világba a kereszténységbe is bekapcsolta népét. Azóta is egyedülvalóságában és testvértelenségében soha senki máshoz nem fordulhatott, mint az Egék Urához.

István király ezredéves alkotásaiban e nemzedék — mint említettük — inkább a politikai elemeket keresi. Kutatja, hogy miért tagadta meg az ősi kollektív társadalmi és gazdasági rendet, miért hozta be annak szétzuzásával az indogermán alapon nyugvó magántulajdont? Miért semmisítette meg az egységes katonáskodó nemzeti rendet, azt több társadalmi rétegre bontva. Miért differenciálta a szolgák, iparosok, katonák és papok rétegére az új magyar világot?

Türkös örökség

István király ezen belpolitikai vállalkozásának külpolitikai háttérét sógora, a bajor király alkotta, aki azon kor Középeurópiájának volt irányítója a vezetése alatt álló titkos hatalmi szövetség erejével. Forradalmi volt ezen átalakulás, mert társadalmi, gazdasági és politikai újítások mellett a kultúrát formáló új vallást is adott népének. Sokáig rejtély számba ment az a gyors és gyökeres átalakulás, amelyben ő oly nagyot alkotott. Természetesen e bámulatos eredményű forradalomnak akadtak nyugati magyarázói is, akik azt tanítják, hogy ez az egész mű a királyt körüllebező idegen vendégeink ajándékából adódott volna. Ezen támadó szemlélet vallói azonban elfelejtik, hogy éppen a hun, avar, mongol és oszmán népek, tehát teljes egészében türkös származású vezetők tudták a világtörténelem legnagyobb birodalmát és hadseregét máról holnapra kiállítani és szervezni. Maga Vajk is ebből a képességű türkös rétegből való, aki magával hozta szervező őseinek kemény akaratát és fette-rejét, mely akarást minden bizonyos népének és csakis az ő népének javára akarta fordítani. Népe jövőjének féltése miatt eshetett testvér — öldöklő viszályba is, jól érezvén, hogy ha nem ő hozza a Pax Hungaricat, a magyar békét, a Kárpátok-Enns vonalára, akkor esetleg idegen rendező elvek hajítják azt majd végre.

Honfoglalás előtti kereszténységünk

Az elemi iskolai történetzemléletből táplálkozók, még ma is egy egységes vallású és művelődési pogány lovasnomád népnek vélik őseinket. Valóban pedig a sokféle vándorlás

korán megismertette azokat az ősi sámánkodáson kívül az izlám, a zsidó és a bizánci kereszténységgel is. Eppen ezért az országépítőnek aránylag legkevesebb gondot az új vallás felvételése okozhatott, mert az itten talált, majd a behurcolt keresztények és a keletről a keresztényen hitet már magukkal hozók gyorsan kitöltötték az új egyház kereteit. Vagyis őseink többé már nem egységes, de sokszínű művelődési határból megépített kulturával rendelkeztek. Magáról az erdélyi „pogány lázadásról” szólni is, ma már anakronizmus számba megy, mert ezt a polgárháborút is a keleti vagy nyugati kereszténységhez való csatlakozás kérdése vetette fel.

Intelmek

A társadalmi és politikai okok sokkal keményebb próbának vetették alá az új rendet. Ennek napjainkban annyit elemezett forrása az u. n. Intelmek — Intituciók — vagyis István király fiához intézett atyai tanításai a jó uralkodás módjáról. Ez az Intelmünk a tizenkettedik századból maradt fenn, tehát nem közvetlenül István király idejéből. Ezekben a politikai testamentummá vált Intelmekben sorra felsorolja az irástudó barát, hogy a királynak udvarában kit milyen rang is illet meg, végül is eképpen oktatja Imre kiskirályt: „Az idegenek is méltó támaszai királyságunknak, azért őket udvarunkban méltán megilleti a hatodik hely.” „Gyenge és törekeny a csak egynyelvű királyság...”

Sokáig a pontatlan fordítás okozta az eltérő magyarázatok. Valóban a „Regnum” szó átültetésén mulik annak helyes értelmezése. Ha a regnumot királyságnak fordítjuk, akkor magától értetődő az a királyi tanács, hogy az idegeneket pártolni jó, mert azok mint keresztények az új királyi rendnek szolgáltak támaszául, amely új rendet a hagyományörző magyar nép nagy többségének ellenére hozta István király. Vagyis e korban nem a többnyelvű nép az erős, de a többnyelvű, azaz keresztény királyi uralom.

Országépítők és vendégeik

Es csodálatos módon mégis magunkénak tarthatjuk eme nemzetpolitikai tanácsot, mert az Intelmekben ez az egyetlen ázsiai mag. Ugyanis a hajdani lovasnomád birodalomban már korán megszokták eleink a többnyelvű, vallású és kulturájú államszervezetet. Ezt a keleti hagyományt a nagy türelmet és békét építi István királyunk Intelme tovább a magyar történetbe, mikor a dolgos parancsot teljesítő és hű vendégeket országába beveszi. Ezeket mindaddig amíg azok nem teszik vitássá a magyarság vezetői adottságait, nyugodtan láthatjuk országunkban, de nem úgy a lázadókat, akiket nyomban ki is vetették őseink közülünk.

Szentistváni és kossuthi gondolat

Erre az Intelmek-re támaszkodva fogalmazta meg a trianoni nemzedék az u. n. szentistváni gondolatot. Ezzel a már-már elhalványodott keleti hagyományokat igyekeztek feléleszteni, hogy a benne rejlő egyetemes gondolatot felajánlják a dunai sorsnépeknek. Ez a gondolat jutott kifejezésre a kossuthi Duna-Konföderációnál is, vagyis a többnyelvűségen felépülő birodalmi gondolatot igyekeztek korszerűsíteni. Ezt a gondolatot azonban csakis a hagyományokban magyar és elményében keresztényen vált új vezető — réteg tudná megvalósítani, amely látásában nem a megosztott arcú István királyt, de a magyarsághoz hű és kereszténységében alázatos magatartású Árpádházit ajánlja népünk atyjává.

István király, imre így nyer aktualitást egy emigrációs nemzedék életében és szélesül ismét emberi nagysága középeurópai méretűvé. Annak a hívő nemzedéknek életében, mely a Magyar Békét, egyben Duna Békévé óhajtja kiszélesíteni.

BOCSKAY GENFEN

Augusztus elsején mult hatszázötvenkilenc eszten-deje, hogy a három ősi kanton: Schwyz, Uri és Unterwalden szövetségre léptek. Ezt az évfordulót minden esztendőben megünnepeli a kis svájci köztársaság.

A kantonok a kölcsönös védelemben határozták meg a szövetségi célt és ez a célkitűzés éppannyira egyszerű és tiszta, mint az a cél, amely századokkal előbb a magyar törzseket is a vérszerződésbe kovácsolta össze.

S a kitűzött cél jól bevált a gyakorlatban is, mert a három kanton szövetsége a századok folyamán kibővült és a tekintélyesebb kantonok is beléptek e szövetségbe. A 16. század derekától kezdve a kantonszövetség Schwyz kantonról kezdi magát elnevezni s ezt a kiténtetést Schwyz kanton elsősorban Zwingli Ulrik, nagy patriótának és reformátornak köszönheti, aki Schwyzből való.

A kantonszövetségi évfordulót Genf is megünnepeli. A hegyek gerincén ilyenkor itt is fellobbannak az éjtszakai tüzek s ilyenkor mintha csak Erdélyt lenné fel a tájban az ember. Egy kicsit komoran és kissé regényesen, mint ahogy a Nyirő regények megörökítették az erdei tüzeket és a lármafákat. Persze, ezek a középkori eredetű tüzek a szívfényes rakéták között is komorabb időkre emlékeztetik ezt az elkényeztetett biztonságú várost.

Genf ugyanis a reformáció századában csatlakozott a kantonszövetséghez, mert akkor földrajzilag a legdélibb csücskén volt az akkori protestáns világnak. Ep a reformáció idejében zárta le a város az évszázados harcát a szabadságért a délibb Szavojával. Genf értékelte ezt a frissen szerzett szabadságot és mivel ugyis észak felé sugározta az új hit erejét, ezért északon is kereste a katonai támaszt. A szövetség eredményeképpen időnkint meg is jelent az északibb kantonok hadserege a város környékén s aki ezt a hegyekről leereszkedett középkori katonatípust jól ismerte, annak már a zsoldosok pusztája jelenléte is elvette a támadási kedvét.

Igy nemcsak Kálvin állhatott meg Genfben, hanem a franciaországi menekült protestáns családok is otthont leltek benne. Ezek emlékével is éppugy telve van a város, mint a Kálvinéval, aki ugyancsak franciaországi születésű volt és neki is menekülni kellett a párizsi körökből.

Ebben a forró levegőjű környezetben kezdte Knox János, a nagy skót reformátor is a munkáját. Ő is Genfben lelkészkedett sok éven át a többszáz idemenekült angliai család között. Es az angolok 1560. évi keltezéssel Genfben nyomatták ki az első angolnyelvű Kisbibliát is. Mária királynő országában ugyanis akkoriban lefejezték azt, akinél Bibliát találtak és a talált Bibliát elégették. A célszerűség vitte tehát az angol menekülteket arra, hogy a Bibliát a lehető legkisebb alakban nyomtatassák ki, mert így ezt könnyen elrejtették.

Majd amint ezek a háborúk megszűntek, Genf végleg belépett a kantonszövetségbe és amint lecsillapodott ez a forrólevegőjű korszak és elcsendesedtek a zajos

disputák, Genf is szorgalmasan összegyűjtögette azokat a történeti gyöngyszemeket, amelyek a vallásszabadságból, a lelkiismereti szabadságért való harcok idejéből és a nemzeti szabadságért folytatott küzdelmekből valók. Tizenegy ilyen történeti szobor-képpen foglaltatta össze ezt a viharos korszakot a város, amely szoborsorozat alakjai közt ott látjuk a skótok, angolok, hollandok, németek és amerikaiak képviselői mellett Bocskai István pompásan kifaragott szokatlanul hatalmas méretű szoboralakját is.

Ez az, ami miatt augusztus elsején én is ünnepelem Genfben. Monsieur Fatio, az egyik neves genfi történész ugyanis az egyetemen ünnepi előadást tartott. Az előadásában azt a kort vázolta, amely Genf számára jelenti a kantonszövetség kezdetét és ez a korszak egybeesik a reformáció zajos századával. Az előadó hű volt a tényekhez és a reformációs emlékmű ismertetésével fejezte be az előadását. Ma már csak jóleső emlékezés az utódok számára ez a hősiesség. Ezért az előadó is néha derűre fordította a szót. Például, Knox János ábrázolásában nem tudtak megállapodni a mű készítői, mert amíg Knox otthon szakált viselt, Genfben már enélkül élt. Az ügyes genfiék nem akarták megsérteni a skót-nép hagyományát, de a tényhez is ragaszkodtak. Ezért a kérdést kettévágták és csak serkenő szakállal ábrázolták Knoxot.

De a képsorozatban komorabb részletek is vannak. Az a Hollandiába menekült angol csoport is benne van a képben, amelyik a menekülő hollandokkal együtt New-York városát alapította meg az Új-Világban.

S az előadás végén a kassai országgyűlésről és Bocskairól az előadó így emlékezett meg: egy kis nép fejedelme ez a keleties, bátor tekintetű alak, aki a protestáns felekezeteket törvényhozással egyenrangusította. Ez a Bocskay a magyarok Mózese. Annyi sok vonzódás kötötte hozzánk ezt népet a századok folyamán amely hozzánk képest nem is olyan kis nép, hogy ezért ma mi is fokozott aggodalommal tekintünk keletre, a magyar nemzet felé, mert bennünket is nagyon sok szeretet fűz hozzá.

A több mint husz országból származó idegen tanárok, tanítók, diákok és más értelmiségiek az előadást hosszan megtapsolták. En nem tudom, hogy mit tapsoltak különösen benne. Azt sem merem hinni, hogy éppen ez a Bocskayról való részlet tetszett nekik. Annyira spontán volt azonban a tetszésnyilvánítás, hogy magával ragadott. Odamentem az előadóhoz és elmondtam neki, hogy most, az ő kantonszövetségi ünnepén egy pár pillanatig én is ünnepelem, mert én — magyar vagyok. Magyar, a Bocskay hitvalló seregéből, aki most új távlatokon látja és egyre nagyobbak ama kor szabadságharcosait, akik akkor is az emberért, a szabad emberért és az egész emberiségért tudtak küzdeni, tünni és meghalni. Ezen elmúlt őseink századok távlatából intik felénk a helyes utat, melyen járnunk kell és ez hitvallók útja, akik azért nagyok, mert hitük hivatása és emberiség útja akkor is, ma is egybesett.

— viski —

„A gályarabok mártiriuma olyan óriási erkölcsi tökéjévé vált egyházunknak, hogy két és félszáz esztendőn keresztül élünk, mint valami csodálatos kenyérből. Ha nem vigyázunk, elfogy a kenyér. Az egyházat a mártírok csak egyetlenegy uton tarthatják meg, ha követőket támasztanak.”

Ravasz László.

Genfi beszélgetés Vincze Károllyal

Kínában a viszonyoknak az utóbbi időben bekövetkezett és máig is tartó gyökeres megváltozása szükségessé tette, hogy az ott működő keresztyén misszionáriusok új utakon járjanak feladatuk teljesítésében. Shangaiban egy értekezleten a következőkben próbálták összefoglalni az új követelményeket:

Minden nehézséget vállalni kész, fiatal, nőtlen papok álljanak össze kisebb csoportokba és nyerjenek kiképzést a kézművesség, ipar, vagy mezőgazdaság valamelyik ágában, hogy így új gyülekezetüknek hasznára lehessenek. A kínai nyelv alapos ismeretére is nagy súlyt kell helyezni. Ugyancsak fontos lesz a jövőben az is, hogy a missziós munkával foglalkozók ismerjék alaposan a marxista tanokat, emellett pedig a teológiának különösen apologetikai részében legyenek erősek, hogy felelni tudjanak a kommunizmus és keresztyénység viszonyát érintő kérdésekre.

„Az a vallás, amit hirdetünk kell az új Kínában, nem szabad, hogy tulvilági régiókban lebegjen, hanem álljon szilárdan a valóság talaján és erejét merítse saját belső igazságából” — mondotta az értekezlet során az egyik résztvevő misszionárius.

Igen figyelemreméltó módon foglalja össze a keresztyén magatartás lenyegét az új viszonyokkal szemben S. C. Leung, a Keresztyén Egyházak Tanácsának titkára, egy Dánián keresztül küldött jelentésében: „Nagyon rossz stratégia lenne a veszély első jeleire visszavonulni. Ha most mi magunk teszünk be az ajtót, féltő, hogy az többé már nem nyílik ki a számunkra. Milyen benyomást tennénk mi a kommunistákra, ha elvesztek tekintenek a csatát, mielőtt az megkezdődött volna? És mennyivel rosszabb lenne még ennél is azt az érzést kelteni magában a népben, hogy az egyház akkor hagyja el, amikor a leginkább van szüksége a hitben való erősítésre! Téves az a felfogás, amely szerint a „felszabadított” területeken nincsen meg a munkára való lehetőség. Nekünk kötelességünk addig továbbdolgozni, amíg be nem bizonyosodik, hogy el kell távoznunk innen.”

Az amerikai Evangéliumi és Református Egyház rendes harmadévi zsinata az elmúlt hónapban ülésezett. A harmincnégy egyházkerületből álló egyháznak kerek nyolcszáz ezer felnőtt egyháztagja van. Az Egyesült Államokban élő magyar reformátusok többsége ennek az egyháznak különálló magyar egyházkerületéhez tartozik. A zsinaton az amerikai „Reformátusok Lapja”-t az Evangéliumi és Református egyház harmadik hivatalos lapjának fogadták el. (EPID)

Assuranceot kaphatna az Egyesült Államokba egy magyar cukrász vagy cukorka készítő szakember. Erdeklődők lapunk szerkesztőségébe írjanak: Brengenz, Belruptstraße 8/II.

(Genf, augusztus.) Meleg, augusztusi délután van. Mellettünk a Genf-i egyetem, előttünk a Nagy-Színház, amelyben a Keresztyén Egyházak Nemzetközi Tanácsa jelenlegi világkonferenciája ülésezik, amely sereglésnek egyik fő kezdeményezője Vincze Károly főesperes ur. Az a Vincze Károly, aki az amerikai Független Magyar Egyház vezetője s akivel a genfi diákkövetség terraszán folytatunk beszélgetést a jövő magyar problémáiról. A bányászó délutáni nap ellenére is élénken váltanak gondolataink, nem kell keresni a mondanivalókat, mert Vincze Károly szellemi tarsolya színültig telve van.

— Honnan s mikor származott ki főesperes ur Amerikába? — tesszük föl az első kérdéseinket.

— A huszas években hagytam el hazánkat — annak is Szabolcs-i részét, miután az ősi pataki teológiát elvégeztem és a Soli Deo Gloriát egyik alapítójaként örökségül hátrahagytam.

— Hangzik a jó zamatosizú magyar felelet. Szavainak izéből s egész gondolkodásából kérdés nélkül is érezzük, hogy a színtelenítő évtizedek ellenére is megmaradt magyarnak. S Amerika szabad szelleme soha nem kérte ezt tőle számon.

— Hogyan tudott kiformalódni és önállóságában megmaradni a Független Magyar Egyház, odaát abban a nagy idegen világban? — hangzik az újabb kérdésünk.

— Kedves öcsém, válaszol mosolyogva és csillogó szemekkel, hiányzik szivedből a bibliai keresztyén közösségek merészsége s nem tudsz szabadulni a múlttól, amely az egyház létét nem tudta mankó nélkül elképzelni.

Kicsit elszégyelem magam, de aztán megnyugszom midőn Vincze Károly előadásából az uttörő emlékek képei élénk vetülnek. Ezekből kitűnik, hogy kérdésemet aggodalom formájában a régi magyar kivándorlók közül is sokan osztották és számos Vincze Károly — merészségű lelkészre volt szükség ahhoz, hogy magyar gyülekezetek merjenek önállóak lenni, valamint számos független gondolkozású magyar hívő-lelék kellett, hogy a gyengébb-merésű lelkipásztorokat megerősítsék. Ezeknek eredménye az, hogy ma létezik Amerika földjén Független Magyar Egyház, amely egyedül csak Istentől függ, féltve őrzi az ősi hitvallást és a régi egyházszervezetet s ha kell önálló félként nyilvánítja véleményét.

— Főesperes ur Európa-utjának tulajdonképpen mi a közvetlen célja?

— Közvetlen célom az lenne, hogy egyházamat képviseljem az Egyházak Tanácsának világkonferenciáján, ahol 41 nemzet egyházai ültek egybe, a világkeresztyéniség problémáinak összegezésére. Ugyanis szükségesnek ítéltük véglegesen tisztázni a keresztyéniség álláspontját napjaink világát átfogó nagy kérdéseivel kapcsolatban. Félreérthetetlenül az Ige mérlegére állítva a legvitatottabb kérdéseket is és az evangélium bátorságával hic et nunc felelősségét vállalva, szögeztük le egyhangú véleményünket. De jövetelemnek szívem szerinti célja: a magyar menekültek ügyének előbbrehozása, mely ügyet a világkonferencia elé tartam és erkölcsi támogatásukat kértem.

— Ugyancsak végiglátogattam az IRO illetékeseit és a volt katonák igazolási kérdésében és kivándorlásának meggyorsítása érdekében sok mindent sikerült tisztáznunk. Majd utána a Zürich-i konzulátusunkat tájékoztattam és az ügyek szorgalmazását kértem.

— Hogyan fogadják az odaáti testvéreink az újonnan érkezőket, folytatjuk kérdéseinket.

— Egyházaink tagjai örömmel adják a meghívó leveleket és szeretettel is várják mindazokat. Azok a testvéreink, akik a meghívó leveleket nyújtják, akik lakást adnak és teljes vagyonukkal kezességet is vállalnak az óhaza száműzöttjeiért, komoly keresztyének. Hívó, imádságos lelkek, akik számára a Krisztusban való testvériség nem szólam, de élő valóság. Másképp nehezen is volna elképzelhető, hogy idegenekért „látatlanban” kötelezettségeket vállaljanak. Nem is idegenekért teszik, hanem testvéreikért. Ha ilyen a hívás, akkor a válasznak is hasonlóan kell lennie. Keserű csalódás, ha a szív szerint is keresztyén hívásra csak „okmányyszerűen” keresztyének érkeznek.

— Az eddigiek után mi a tapasztalata odaáti testvéreinknek felőlünk?

— A jövevények egy része, akik az Istent a szívükben magukban hozzák, partraszállás után nagyot fohászkoznak, az evangélista kívánta módon vetik kezüket az eke szarvára és jó kedvvel kezdik új életüket. A kivándorlók másik része, főleg egyéni multját hozza magával s így visszasírja régi íróasztalát, címét s rangját.

— A menekülteknek ez az utóbbi csoportja igényekkel érkezik. Elfelelti azt, hogy azokat a magyarokat, akik most nekik kész megélhetést nyújtanak, annak idején senki sem fogadta, utazásukat senki nem szervezte. (Elfelelti azt, hogy azok a magyarok, akik az első világháború előtt kötötték fel a vándortarisznyát, vagy Trianon miatt váltak otthon hazátlanná, annak idején minden segítség nélkül, pusztán két kezükkel fogták hozzá az új tűzhely, az új templom megépítéséhez.)

Az új bevándorlóknak nekünk sokkal előnyösebb a helyzetünk, mert kész kereteket találunk. Csak be kell lépni a kész templomokba, ahol magyarul zeng a zsoltár és a legértékesebb tőkével, a befogadók szeretetével kezdhettük az új

életet. Munkával sokra lehet vinni a szabadság hazájában de hagyjuk Európában az „otthoni igényeket“.

— És az értelmiségieknek mi a jövője odaátal?

— Az értelmiségiek tanuljanak új mesterséget és valamennyien fogjanak hozzá az angol nyelv tanulásához és sok hitet vigyenek magukkal. Ha ezzel tudnak válaszolni az amerikai testvéreiknek, akkor nyert ügyük van.

— Természetszerűen vetődik fel új kérdésünk: mi az amerikai és európai szemlélet közti különbözőség?

— Sajnos Amerika kezd európaiasodni! — vág Vincze Károly elébe az európai panaszokadásunknak.

— Meglepődve hallgatjuk ezt a nem várt megállapítást. Aztán megtudjuk, hogy az amerikai társadalom tudatára ébredt, hogy elmúlt a hőskora és többé nem élhet a maga külön boldog elszigeteltségében, mert ma már ő felelős a világ sorsáért, sőt abban osztozkodnia kell. (Ez a felelős összetartozandóság érzése leszűkíti a különálló szabadság közérzetét és az amerikai közgondolkozásban ez naponként kifejezésre is jut.)

— Viszont nálunk Európában, úgy látjuk, mintha odaát a munka öncéllá vált volna és az európai kultúra gyermeke mostoha kezekre került volna, feszégetjük tovább a kérdést.

— Hangsúlyozni kívánom emeli érces hangját föl prédikátor látogatónk hogy az amerikai élet komoly, kemény munkát kíván, de nem fosztja meg a munkást a megérdemelt szabad idejétől, gondoljunk csak a 40 órás munkahétre. Az is tény, hogy a mi társadalom szervezésünk fiatalabb vagyis a társadalomnak nagyobb része vesz részt a produktív termelésben s kevesebb annak inaktív részecskéje s ezért több is az áldozathozatal nálunk. Így a hivatalos kimutatás szerint a magánosoktól küldött szeretetsomag értéke meghaladja a hét millió dollárt.

Sok mindenről szólunk még és sok tanulságot örzünk Vincze Károly főesperes atyánkfiairól, aki a szó igazi értelmében keresztyén és magyar testvérünk. Fáradhatatlan munkása a magyar menekültek ügyének és ha prédikátori puritánságának nehezitelésétől nem tartanék, sok jellemző esetét mondhatnám itten el.

Bucsuzáskor neki is, nekünk is könnyes volt szemünk s Jóska barátom találon mondta: jóllehet Vincze Károly börtöndje nem volt aranytartalékkal teli, jóllehet nem ígért odaátra könnyű életet, hanem verejtékes munkára hívott, mégis magával hozott valamit, aminek birtokában mi valamennyien, Amerikába készülő magyarok, egy kicsit úgy érezzük: *nem idegenbe, hanem hazafelé tartunk.*

Aldja meg őt és kinti testvéreinket áldozatos életükben a Mindenható Isten. — koló —

Arany János:

Civilizáció

Ezelőtt a háboruban

Nem követtek semmi elvet

Az erősebb a gyengébbtől

Amit elvett, — — elvett.

Most nem úgy van, a világot

Ertekezlet igazgatja

S az erősebb bármi bajt tesz

Összeül és — — helybenhagyja.

A strassburgi dómnak le lehet rontani a tornyát, ki lehet tördelni köfalait, be lehet nyomni csucsveit, de a gót stílust csak akkor lehet kivenni, ha az egészet széjjelromboltuk. Rakhatunk hozzá románt, barokkot, empírt, rokokót: a nagyszerű gótika minden ködarabból tiltakozva és követelve kiált fel, mint egy ostonnal vert királyleány. Sokat letördeltek a kálvinizmus nagyszerű gótikájából, hol az idő, hol a kegyetlen kezek, hol tudatlan és izléstelen építési akarók, de a kálvinizmus mégis a világ legfelségesebb műremeke, mert páratlanul nemes és egyszerű a stílusa. Ez a stílus: a predestináció.

(Ravasz László)

Salzburgtól-Brémáig

Salzburgtól a vonat gyorsvonati sebességgel halad tova. A hosszú álldogálások kikerülése érdekében a nagy városokat kikerüli. München előpályaudvarán, Treutendorfban áll 15 percig. Vacsorára sajtot és kenyeret adnak kávéval bőséges mennyiségben. Ejszakára a hát éven aluli gyermekeket elviszik édesanyjukkal együtt a hálókocsiba. Reggelire felvágottat adnak a kenyérhez s a kávéhoz. Ebédre pedig gulyást. A vonat állandóan megy, ha megáll, akkor mindig annyi idő áll rendelkezésre, hogy lehessen gyümölcsöt, italműt, cukorkát venni.

Másnap 12 órakor érkezik Bremen-Delmenhorst állomásra. Itt választják szét az eddig egy szerelvényen utazott USA-ba, Kanadába, Ausztráliába vagy Venezuelába menendőket. Az Egyesült Államokban kivándorlókat átvizsgálják a Bremen-Vegesack nevű állomásra. Itt teherautóra rakják az embereket és a személypoggyászt s úgy szállítják be a kb. tíz percnyi távolságra fekvő Grohn nevű Lagerbe. Itt egy kiválóan organizált eljárás következik: regisztrálás, orvosi vizsga, elszállásolás kijelölése, vámvizsgálat (csak a kézicsomagot vizsgálják. A csomagokból keksz, csokoládé, cukorka kivételével minden étel és italműt elszednek. Vilyanyvasaló, főző és egyéb villanyos erővel működő cikk nyugta ellenében a tábor elhagyásáig, behajózásig — leadandó).

A táborban férfiak és nők különválasztódnak. 6—17 ágyas hálótermek vannak. A tábor igen nagy kiterjedésű, gyönyörű szép épületek és park. Jellemző a nagy tisztaság, rend. Korlátozás az, hogy a tábor csak este tíz óráig szabad elhagyni. Állandóan Amerikáról szóló előadások, ismeretterjesztő filmek szerepelnek a táborlakók műsorán. A koszt eléggé egyhangú. Táborban a hivatalos nyelv angol és lengyel.

„Felhívjuk evangélikus testvéreinket, akik az USA-ba kívánnak kivándorolni, hogy a lakhelyükhöz legközelebb eső Lutheran World Federation kirendeltségnél, regisztrálásuk céljából, minél előbb jelentkezzenek.“

A kiránduló legüdítőbb itala a tubusos Sparrt kávé.

Levél Amerikába

Kedves Barátom! Örömmel olvasom azt, hogy megérkezted és első hangos szavad csak ez volt: Hála Istennek...!

Igazad van? hivebben és súlyosabban nem lehet kimondani azt, ami Veled történt.

Erzem is, hogy ez a szó szived gyökeréből szakadt, és nem lehet szokványos, banális megkönnyebülés szólama, vagy riportereknek kellemeskedő szóvirág.

Tudom, hogy egyszerre leszaladt Benned a DP éveid filmszalagja és láttad újra Tenmagadat: hegyenvölgyön földönfutónak, senki fia bitang jószágnak, éhbéres robotosnak, baraktölteléknak, számokkal megbélyegzett emberformájú élőlénynek.

O, jaj nekünk, ha most egyszeriben kiüznéd Magadból a törétes vízióit. O, jaj nekünk, ha új ötszobás lakásodban egyszerre elfelejténéd a patkányos poloskás lágerinferno hosszú éveit! O, jaj nekünk, ha jó fizetéssel, emberi jogokkal szaturált új orcádat finnyásan elfordítanád: ezer és millió magyarok ezer és millió sebektől véres orcájától... és a magyar temetőktől.

Es jaj Neked, ha azt hiszed, hogy Te kijutottál, mert Te méltóbb vagy, mert Te értékesebb vagy, mint... a többiek!

Nem! Kedves volt DP társam! Nem Te szerezted a hajójegyet, az összkomfortot, a munkahelyet, a weekendet...!

Remélem: újra zendül Benned a zsoldár, az ige, miként szólt Hozzád a legsötétebb D. P. napokban prédikátorok evangéliumi hitéből... Íme, a fohászok szó áttörte a sötétséget, amelyben lakoztál, erőt vett a tengereken, határokon, szenvedelmeken és visszhangzó emberi szívekre talált... az ígét életnek valló lelkek örök szövetségében, az egyházban.

Mert Te, barátom: rendkívüli követje lettél sokad-magaddal mindnyájunknak, kik élnek vagy jeltelen pihennek ideát.

O, nem a „vonalaknak“, nem pártoknak, nem a pártokon kívüli és felüli pártoknak, nem az új vagy régi jószimatuaknak, nem a kis strébereknek és nagy törtetőknak — hanem az egyetemes magyar megtörtetésnek és kiontatásnak... légy Te vigyázója!

A hogyan? és a miként? — felől csak Magadat kérdezheted. Magad

Az Ulmi Dóm legendája

A Birodalomban, mint Heine megjósolta volt, az ösgermán istenek utolsó nagy próbát tettek, hogy visszaragadják uralmukat a keresztényévé lett világuk felett s Tór fenyegetően emelte kalapácsát az európai hit által féltő gonddal felépített alkotások fölé. E küzdelemben a hívőbb kereszténység ez alkalommal újra erősebbnek bizonyult, de nemcsak a szabadságot védő nyugatibb nemzetek közt, de magában a modern Walhalában is. Az összeomlás felé rohanó apokaliptikus 1944-es Germániában is. Az ulmi szerzetesek megmutatták, hogy a szeretet nevében és hitében emelt Dóm erősebb mint a rombolás minden démona, törjön az akár-mely égtáj felől is.

1944-ben sorra döntötték romba a légitámadások a német városokat, a századok emberi álmainak katedrálisait. Alig maradt egy talpalatnyi hely, ahová ne hullott volna bomba. Egy-egy ilyen éjszakában pedig nem igen lehetett különbséget tenni gyár vagy ovoda, löszraktár vagy gótikus katedrális között. Tudták ezt az ulmi szerzetesek is és azt is tudták, hogy a gyárkémények egyszer újra fognak emelkedni és gyermekkacagás tölti be majd ismét a bombaszakasztotta otthonokat, de ha a Münster Dóm rombadől, azt nem lehet többé felépíteni. Nem lehet, mert a huszadik század emberének már csak véleménye van és véleménynyel nem lehet dómokat építeni. Csak hittel.

Nem hiszem, hogy akadna valaki, aki közömbösen tudna megállni egy gótikus dóm előtt. A tornyok égfelé törő pompája, a korai középkor embereinek köcsipkébe faragott álma, emberöltök szívós munkája és eget mozgató hitéből fakadt elő. A vízköpök démona s a pillérek szörny alakjai, az elmúlt századok borzongó félelmét és babonáit, Istennek erejével megláncolt rossz

viszed mindazt, amit itten éltél és láttál. Kegyelem adatott Néked a szenvedésre és a látásra és a vigyázásra. Es e gazdag élet-ajándékból kifejtett Néked: a kötelesség!

Az Istennel nem lehet üzletelni; a szeretetnek nincs sem felára, sem feketepiac. A Te valutádnak egyetlen fedezete légyen: a kegyelem, amelyben ingyen részesültél...!

szellemek emlékeit őrzik. A bolti-veket tartó csavaros oszlopok, sok-sok század kőbe tömörült, ég felé sóvárgó áhitata...!

Ez a dóm nem pusztulhat el!

A szerzetesek pedig a fárasztó napi munka után, mikor az évszázadok harangjai helyett, a dantei szín kezdetét jelző szirénák zugtak fel, fáklyát gyújtottak. Fáklyát gyújtottak, akkor midőn minden bogárnyi szentjánosi fény halált vonzott és pusztulást okádott e földre. Fáklyát és azt magasra tartva kiléptek az éjbe. Sorban vitték a halált hozó gépek felé, egyre magasabbra tartva lobogó fáklyáikat, ezzel mintegy lángkoszoruba övezték a katedrális sötétlő tömbjét, hogy az ég felől érkező démonok megrettenjenek ezen alázatos és kihívó bátorságtól.

S kivonultak a dóm köré. A dóm köré, ahová nem szabad bombának hullania.

Igy égő fáklyákkal, ünnepélyes körmenetben járták a dóm udvarát, körben a falát és közben szólt az évezredek zsoldár hívően és kérve az ég felé. Körülöttük pedig egyre hullottak a repeszdarabok és sorra hulltak ki a sorból is a fáklyás barátok. De a többi csak énekelte és a dóm állt tovább.

Új éjszakákon, új fáklyások és új áldozatok őrizték e csodálatos alkotást. A templomkertben pedig egyre újabb hantok emelkedtek és a fáklyák még magasabbra lobbantották fényüket kérően és vádlóan az ég felé, ahol halálmadarak keringtek.

Mire a háboru véget ért, a templomkertben negyven új sirdomb emelkedett, melyben negyven szent barát nyugossa álmát. De csak a testük, lelkük ott öröklik a Münster gótikája között és inti felénk a hit és áldozat e csodálatos új legendáját.

Negyven egyszerű kereszt és az ulmi dóm sértetlenül áll... (y)

Ne felejtse soha, hogy nem Neked szolgál az igazság, hanem Te tartozol szolgálni az igazságot, és ez a szolgálat: Isten ajándéka.

Hogy mi lesz belőled, belőlünk — azt nem tudom. De mondd és mondjuk mindnyájan egyek a Hitben, amit reformátoraink és prédikátoraink meritettek az Írásból:

„A reménység, ha láttatik, nem reménység már!“ — b. a. —

MÁRÍA

Az ideai „szent év“ alkalmából a római pápa röviden új katolikus dogmát fog kihirdetni, amely Mária testi mennybemenetelét teszi minden katolikus hitének az üdvösséghez nélkülözhetetlen tárgyává. Ez azt jelenti, hogy rövid idő múlva Mária, hasonlóan mint Jézus Krisztus, testileg a mennybe vittetett föl, hogy ott a Szentháromság, az Atya, Fiu és Szentlélek mellett egy kiváltságos helyet, mint az „ég királynője“ foglaljon el. Nézzük meg ebből az alkalomból, hogy ki is volt Mária.

Az Ujszövetség keveset beszél róla: csendesén meghúzódik s szinte eltűnik fiának, az Ur Jézusnak csodálatos személyisége és tettei mögött. Eltekintve a Máté és Lukács szerinti evangéliumban leírt karácsonyi történetről, Mária nevével csak háromszor találkozunk az Ujszövetségben: Márk 6:3, Máté 13:55 és az Ap. csel. 1:14 verseiben. Tudjuk, hogy Jézus életében nem tartozott az ő követői közé, nem ismerte föl az ő messiási küldetését (Ján. 2:3—4) sőt működését démoni megszállottságnak tartotta (Márk 3:21, 31—35). Az a viszony, amely Jézust testileg Máriához fűzte, tökéletesen elhomályosul amögött az új kapcsolat mögött, mely Krisztus a Megváltó és a benne hívők között fönnáll (Márk 3:31—35, Lukács 11:27—28). Krisztus mennybemenetele után azonban már Mária is ott van a tanítványok között mint hívő (Ap. csel. 1:14), de természetesen minden megkülönböztetés nélkül. Elete további szakasza teljesen ismeretlen. Amiképpen nem tudjuk, hogy honnan jött Mária s mik voltak a családi körülményei Jézus születése előtt ugyanúgy nincs egyetlenegy írott emlékünkhöz vagy följegyzésünk se arról, hogy mi történt vele Krisztus mennybemenetele után. Halálának idejét és helyét még találgatni is nehéz. A legközelebbi emlékünkhöz, csak kb. 100 év múlva, a II. századból származik. Ez egy, a Róma melletti Priscilla katakombában levő festmény, amely Ezsaiás prófétát ábrázolja, amint egy csillagra mutat, jobbra tőle ül Mária, karján a gyermek Jézussal. Ugyanebben a korban íródott a római birodalom valamelyik keleti tartományában az u. n. Protoevangelium Jakobi, mely naivitással Mária és Jézus

születését írja le a nyilvánvaló tendenciával, hogy Mária örökös szüzességét bizonyítsa. Hitelesítést soha nem nyert, s így természetesen csak meséket, nem pedig tényeket közöl.

Az a homály, mely Mária alakját teljes ismeretlenségbe burkolja, izgatta a keresztyén világ képzeletét. A III. századtól kezdve megsokasodnak a Mária-képek: ekkor már imádkozó alakban ábrázolják s kezdik mint közbenjárót tisztelni. A IV. században pedig megszületik görög nyelvterületen az első legenda Mária haláláról és mennybe meneteléről (Sardesi Melito), amely aztán a Legenda aurea című gyűjtemény közvetítésével nyugatra is eljut. Teljesen csak az V. században fejlődött ki a kultusz, amikor a pogányok tömegesen tértek be a keresztyén egyházba, s Mária tiszteletével a régi pogány istennőt, az „ég királynőjét“ akarták fölleveníteni. A középkorban tisztelete már szinte minden képzeletet fölülmuló: templomokat neveznek el róla, rendek alakulnak a tiszteletére a vallásos művészetnek legkedveltebb tárgya, erekiyéit mutogatják. A reformációban legelőször Luther tiltakozott Mária ilyen túlzott tisztelete ellen, de sokkal szigorubbant utasította vissza Kálvin ezt az indokolatlan tiszteletet. A római katolikus egyház azonban a kultuszt tovább fejlesztette. IX. Pius pápa 1854. dec. 10.-én „Ineffabilis Deus“ kezdetű bullájában dogmává tette az u. n. „szepőtelen fogantatás“ tanát (immaculata conceptio). A most kihirdetésre kerülő mennybemenetel-tana (assumptio) Máriát szinte isteni rangra emeli.

Mária tiszteletének a gyökere Jézus csodálatos születésében rejlik. Az a tény, hogy Jézus a Szentlélektől fogantatott, tehát földi apa nélkül (Lukács 1.), azt jelenti, hogy Mária Jézus születése előtt érintetlen volt. A vallásos képzelet ezt a tényt szélesítette ki oda, hogy Mária nem csak a szülés előtt, hanem alatta és utána is szüz maradt (ante partum, in partu, post partum, semper virgo). Amikor pedig a niceai zsinat 325.-ben kimondta Jézus Krisztus egylényegűségét az Atyával, azaz istenségét (homousios), ebből a keresztyén közvélemény logikusan következett, hogy miután Jézus Isten, tehát Mária tulajdon-

képpen Istent hordozott és szült. Az efézusi zsinat 431-ben Máriát Istenszülőnek nevezi (theotokos), s ezzel a megváltás munkájában Mária is szerepet kapott, mert azal a ténnyel, hogy Jézust világra hozta, az emberiség megváltását tette lehetővé. Keresztyén írók tehát, mikor Adámmal az első emberrel-Krisztust, a második Adámot állítják szembe, ugyanekkor Evát Máriával, mint második Évával hasonlítják össze. Eva hitt a kígyónak s ezzel az átoknak és halálnak lett az okozója — Mária hitt az angyal üzenetének s ezzel az üdvösségnek és életnek lett az eszköze Ezen az uton halad a római katolikus gondolkodás mikor Máriát az üdvösség munkálójának teszi meg.

Mindezzel szemben azonban tény az, hogy a legrégebb keresztyén egyházi írók Jézus születése után József és Mária normális házasságát számolták. Máriának Jézus után még több gyermeke is született, amiről az evangéliumok, sőt Pál apostol is tudnak. (Márk 6:3; I. Kor. 9:5.) A „semper virgo“ dogmája így minden exegetikai és történeti alapot nélkülöz. Mária halálának és mennybemenetelének pedig nemcsak az Ujszövetségben, de sehol semmiféle hiteles történeti alapja nincsen. Ezt a római katolikusok is elismerik. Az első írott emlék amire hivatkozni lehet, Gregorius (Tours 540—594): De gloria martyrum I, 4, de ez sem több, mint egy legenda.

Mária testi mennybemenetelének dogmáját magában a katolikus egyházi életben sem fogadták ellenvélemény nélkül. E gondolatot felvető jezsuitákkal szemben a dominikánusok teljes elutasítást tanúsítottak, de a jezsuiták végül is győzedelmeskedtek.

Különösen nagy ellenérzést váltott ki ezen új dogma-tervezet az anglikán egyházban, ahol az utóbbi időben komoly közeledésről adtak hírt az ökumenitás jegyében a két egyház között. Ez most ezzel szinte lehetetlenné vált.

Mi evangéliumi keresztyének tiszteljük Máriát, mint akit Isten arra választott ki, hogy rajta keresztül küldje el a világba az Ő Fiát. Tiszteljük Őt, és meghagyjuk ott, ahová az Ujszövetség állítja. A mi üdvösségünk Krisztusban van!

— b. i. —

Az eltávozott pásztorok

Mint már hónapok óta minden csütörtökön, úgy ezen a napon is kizáródott Salzburg DP társadalma a kivándorló vonathoz. Az emberarcok többnyire szomorúak voltak, mintha temetésre jöttek volna, a nap viszont aranszínű ragyogással izzott le a tiszta kék égről...

Látzólag tehát minden olyan volt, mint a többi csütörtökön. Csak mi éreztük, néhányan összetartozó magyarok, hogy ezen a napon valaki közülünk elérte ausztriai útjának végállomását és ezzel mi is egy fejezetet zárnunk le. Hallgatagon álltuk körül Nt. Dr. Harsányi András ausztriai vezetőlelkészünket, aki még ott is a maga lendületes serénységével ügyeket intézett, utasításokat adott.

Ahogy hátranztem éppen egy vonat siklott be a pályaudvarra. A gyorsan elrobogó személykocsi oldalán szemembeötlött a négy betűből álló város neve: Linz. Linz, s láttam most induló lelkipásztorunkat a nagy összeomlás utáni években, mikor prédikátor ősei erejével és hitével fogott hozzá a nagy rettenetben élő magyarok között gyülekezetet teremteni. Semmiből, segítség, pénz, munkatársak nélkül kezdte. Tíz kilométereket gyalogolt, hogy néhány magyar protestáns lelkében éleszgesse a már-már kivesző tüzet, hogy reményt gyújtson. Ha ma erre gondolunk, önkéntelenül felöltik bennünk a kérdés, hogy is bírta, hogyan is csinálhatta, hiszen nem volt semmije... Csak hite.

S a hű szolgának a hite erősítette és vitte előre az egyházszervezés útján. A hit erejével másokat is erőssé tett.

A remény vigaszával másokat is megvigasztalt. A szeretet hirdetésére mások is szerető lélekkel csatlakoztak a kezdő missziói munkához.

Azután jött egy gyorsvonat, utolsó kocsiján az irás: Bregenz. A hitre alapított szórványmissziói munka több helyt való elindulásának egyetemes jellegűvé tételét jelenti ez a városnév. Harsányi András sok bregenzi útjára gondoltam, az ottani konferenciákra, tárgyalásokra, szolgálatokra, melyeknek eredménye mai ausztriai Szolgálatunk.

Egyszerre, két vonat is futott be: Graz, Klagenfurt... S azután mindmind láttam Harsányi András sok fáradságos, nehéz szolgálatát, utazását: igehirdetését és személyes lelkigondozását. És olyan fájón szép volt mindez ott a salzburgi pályaudvaron.

Aztán mégis bucsuznunk kellett. Hol amerikai, hol szláv hanglejtéssel kiáltották a sokat hallott „einsteigen“-t, de nekünk, akik itt maradtunk talán még ennyire soha nem jelentett ilyen sokat ez a kemény német szó, mint azon a csütörtök délelőttön.

A linzi, innsbrucki, grazi és klagenfurti vonatok régen eltűntek már mikor ellenkező irányban elindult Harsányi Andrásék vonata.

Sokan sirtak. Az arcok egyre felhesebbek lettek. Itt-ott a zokogás a temetés, a végleges elválás sivár hangulatát szerette volna belopni szívünkbe.

S akkor felnéztem a gyönyörűen ragyogó napra, amelyik fényt sugárzott közénk. Megláttam és megértettem az Ur számtalanszor megnyilvánuló kegyelmét. Nem a bucsuzás, nem az

elválás hangulata fogott meg, hanem valami más. Különös melegség és hirtelen boldog öröm töltötte el szívemet, mert tudom, hogy az Ur akarata volt ez. A mosolygó, deris napfény által üzenté ezt az új és bizonyára nagyobb és jelentősebb munkaterületre, szolgálatra induló Dr. Harsányi András lelkipásztor szolgájának:

„Jól vagyon jó és hű szolgám, kevesen voltál hű, sokra bizlak ezután, menj be a te uradnak örömébe.”

Derüs reménnyel néztem a kanyarban eltűnő vonat utolsó kocsiját.

— ali —

Saulzer (Sztamári) Gustáv ev. lelkész is megérkezett Amerika szabad földjére.

Dr. Janka Géza nagytiszteletű urtól is szeretettel bucsuzunk, aki az ausztriai egyházi életünkben a maga szolgálatát minden idők lelkészének példázhatta. Ő még a régi prédikátorok hagyatékát képviselte, mikor a maga puritánságában és evangéliumi életében csak a népéért és fajtájáért élte dolgos éveit. Alig távozott el az Egyesült Allamokba, máris egyhangulag megválasztotta a kanadi Windsor város független magyar református gyülekezeté. Beiktatását nagy ünnepi készülődésben szervezi a windsori magyar egyházközség, mely október hóban lesz esedékes. Istennek tetsző életére és működésére a mi imánk kérő áldása szálljon.

Béres András:

A HÖMÉRŐ

Eszrevétlenül akart besurrani az ajtón, de a pokoli hőségben a barak minden deszkája nagyot reccsent egyetlen mozdulásra.

Az anyja föl se nézett a mosóteknő gázfelhői közül, így kérdezte, közömbösen:

— Meg is köszönted, remélem!

Mari zavartan, szótlánul huzódott a sarokba, de ahogy meztelen lábával belerugott az ivóvízes vödörbe, az asszony motollás karjai egyszerre kimeredtek, görhes hátát megnyújtóztatta, és nagy fáradt szeméből kilobbant az anya rémlátó ösztöne.

— Eltörted?!

A lány esetlenül állt ott, görcsösen szorongatva a hőmérő piros tokját, a lyukas végével fölfelé..., mert éppen azon siklott ki, pontosan a nagy köre, éppen Kárászék

előtt... mint valami fényes üveggyik, aztán szétfutott... sok-sok ezüst gömböcske... és eltűnt... semmivé lett, csak az üres cső maradt; gunynak, gondnak, rettegésnek.

2.

Az asszony fáradtan sóhajtott. A karjával megdörzsölte a szemét. Csontos, sárga ujjairól csöpögött a szürke szappanlé, bele a teknőbe a szennyes rongyokra, a padlóra... fullasztó némaságba.

— En vagyok a hibás. Mi a fenének nekem a hőmérő? Nem segít az, ugysem. Kárászné is mondta. Nem hőmérő kell magának lelkem. Így mondta: lelkem... De azért csak odaadta. Csak vigyázzak rá, mert nem lehet kapni... Mi lesz most? Ugyis mindég sirnak — a sok perzsa szönyeg között — ök

krumplit esznek, csak a perzsa maradjon... ezek megesznek most minket...

Elkomorodott.

— Apád csak egy hónap múlva kap pénzt. Minden rongyot eladtam már...!

Aztán csak ismételtette.

— Minek is nekem a hőmérő? Nem tud mosni helyettem! Nem is leszek jobban tőle...

Marinak a torkát szorongatta ez a szó. Az ujjait tördelgette, úgy keverte a választ Kárásznénak, aki meg fogja enni őket, megbizhatatlan népségnek mondja majd... haszontalan cigányoknak.

Az asszony krárogva fogta a nehéző vödört. Eres, ráncos nyaka megfeszült, féloldalra dülve botorkált kifelé...

A lány most az ágya alá kapott a cipős doboz... ez egyetlen cipője... ugyis szorítja a lábát... nem merte bevallani soha... csak azt mondta, hogy most nyár van ugyis, kimélnie kell, ki tudja, mikor

DISPUTA

„Magyar Egyház”, az Amerikai Független Magyar Református Egyház lapja: a felekezeti közéletéről következőket írja: „Szinte bosszantó számra vesszük már némely magyar pennaforogatótól annak folytonos hangoztatását, hogy a vasfüggöny mögötti országokban melyik protestáns egyházi vezető hogy nyilatkozott s melyik tette le a kommunista kormány által követelt hűségeskü és melyik nem. Még annakidején, amikor Mindszenty bíboros szabadon dacolhatott az államhatalommal, nyilatkozat formájában kifejezést adtunk annak a meggyőződésünknek, hogy „az államhatalomnak behódolás magatartásával bilincsekben nyögő református véreink többségének magatartása nem azonosítható s az un. „megegyezések” az ő megnyilvánulni nem engedett akarata ellenére történtek.” Megállapítottuk és most is megállapíthatjuk, hogy a római katolikusoknak épügy voltak Balogh-pátere, sőt kommunista ünnepségen Te Deumot vezető érseke is, mint a protestánsoknak voltak a hatalomra került rezsimnek tömjénezni akaró pápjai: s ha a magyarországi és csehszlovákiai római katolikus püspöki kar megadhatta az engedélyt a közpapságnak a hűségeskü letételére, — sőt közöttük is akadtak, akik letették —, a kényszer nyomása alatt éppen úgy megtehették azt a protestáns egyházi vezetők is. Tudjuk, hogy nem jókedvűből tették. Ami pedig minket illet, bár nem helyeseljük a behódolás és martiromság közötti aranyközéputat, a hallgatást — amit Barth [Károly] ajánl, — szeretnénk,

osztanak megint a menekülteknek.

Ne! A Kárászné nem fogja megenni őket...! Egye meg a perzsáját!...

Es kisurrant a cipővel.

3.

Kacagott és remegett a keze, ahogy nagy lelkendezve kitétte az asztalra: az új hőmérőt. Es fulladozva — lelkendezve hadarta:

— A patikában kaptam egy újat. Mutogattam a törött hőmérőt... meg az új cipőmet. A kövér osztrák patikus csak nézte, bámult rám... Aztán a lábamra mutogatott... legyintettem, hogy: Nix! Mondtam. Mutter... és mutattam... a kezembe hajtottam a fejem...! Aztán megtörölgette a szemét... a hájas kezével... és szuszogta: mein Gott! mein Gott!... Es kivett egy új hőmérőt a fiókból... a cipőt is visszatuszkolta... pedig azt mondták, hogy ez az asszony utálja a külföldieket... csak láttad volna, ahogy törölgette a szemét, és csó-

A magyarországi evangélikus egyház hivatalos lapjában, az „Evangélikus Életben” a genfi ökumenikus egyháztanáccsal kapcsolatban jelent meg az a cikk, amely az alábbi szó szerinti idézetben foglalkozik emigrációs magyar protestantizmusunkkal is:

„Ami bennünket, magyarokat érint, a legnyugtalanítóbb az ahogy az Ökumené a magyar protestáns emigránsok kivándorlását felkarolta. A „Jöjjetek” husvétje száma egy 1950. március 23-án Bregenzben tartott menekültügyi konferenciáról hoz tudósítást. Az Evangéliumi Sajtószolgálat pedig azt is közölte, hogy ezen a konferencián az ökumenikus egyház vezető személyiségei is jelen voltak. Kérdezzük: Tulajdonképpen kit tekint az Ökumené a magyar protestantizmus jogos képviselőjének?”

ha az óhazai egyházi vezetők kevesebbet nyilatkoznak, mert mint a mellékelt ábra mutatja, könnyen félreértik őket. A nyilatkozataikra oly nagy előszeregettel hivatkoztak pedig kérjük, hogy kissé takarékoskodjanak az „elvtelen behódolás”, „dezertálás”, „árulás” és hasonló jelzőkkel, mert hiszen szegény óhazai testvéreink, akár katolikusok, akár protestánsok, ugyanabban a hajóban vannak s ha a világ szabad népeinek összefogása nem menti meg őket, előbb-utóbb mindnyájukat elnyeli a vörös ár.”

válta a fejét...

— Olyan kínos volt...!

Az asszony mosolygott csendesen.

Nagyot néz majd Kárászné! Persze, hogy azt fogja mondani: az övé békebeli volt, ez meg csak olyan háború utáni... nem igazi, nem olyan, mint az ő perzsája... azt fogja hinni, hogy loptuk... loptuk.

Erre már kacagni kellett.

Nem is mondjuk meg neki, legyen boldog-hogy szegények letünk- és loptunk, loptunk...! Nem tudja ugysem elhinni. Nem tudja... nem tudja...!

Magához ölelte a lányát. Ezt a nagy szeplős kamaszt. Simogatta a kócos fejét, sárga, csontos vállait, ahogy kimeredtek a vállpántok alól...

Aztán mosott tovább... könnyen, vigan.

Beleszépült a fogatlan szája, ahogy maga elé dudogta: mein Gott! mein Gott!

Amióta a „Varsói megegyezés” a lengyel katolikus egyházat a népidemokratikus rendszernek rendelkezésére bocsajtotta, hazánkban is egyre több jel mutatott arra, hogy rövidesen ottan is bekövetkezhetik hasonló egyházpolitikai lépés. A Vatikán hivatalos nyilatkozatából ez ma már nyilvánvalóvá is vált. Ezek szerint a magyarországi katolikus egyház vezetője, Grösz József kálocai érsek és az állam kultusz minisztere Darvas-Dumitrás József egy egyezményt tettek magukévé.

Ezen egyezmény értelmében a katolikus egyház bizonyos szabadsággal rendelkezik, megtarthat nyolc katolikus felekezeti tanintézetet, az államtól 18 éven keresztül megkapja az állami szubvenciót is. Ellenben kötelezi magát arra is, hogy eljárást indít azok ellen, akik az állam ellen szellemiekben támadást intéznek.

A fenti rendezési kísérlet, teljesen azonos azzal, melyet nem rég a hazai protestáns egyházainkkal is elfogadtattak. Valószínű, hogy ezen megegyezéssel a mi katolikus testvéreink is, átmenetileg bizonyos nyugalmi állapotba kerülhetnek.

A neves kanadai római katolikus lelkész, Josef Scannel provinciális a protestáns „Krisztus Egyesült Egyház”-ának egyik ottawai templomában hirdette az ígét. A keresztyén egyházak közötti szeretet és testvéri egyetértés szellemében a tékozló fiúról elmondott beszédében intette honfitársait arra, hogy felesleges felekezeti torzalkodás helyett igyekezzenek megtartani és gyarapítani lelki és szellemi kincseiket, mert csak így lehet megmenteni Kanadát attól, hogy urrá ne legyen szellemiségén a materialista életszemlélet.

A GENFI Vie Protestante-ban M. Pradervand, a Református Világszövetség főtájtára megállapítja, Magyarországon igen nagy az érdeklődés a theologia iránt. A négy theologiai főiskolának 351 hallgatója van. Sárospatakon Comenius ünnepséget rendeztek és Comenius szellemében számos cseh lelkészt hívtak meg a sárospataki theológiára. Ugyancsak meghívtak magyarokat is a Husz János egyetemre.

HIREK

Japán lélek válsága

Bennet János egyetemi tanár az amerikai „Christian Century” című egyházi folyóiratban számolt be Japánban tett látogatásáról.

Bennet professzor körutja alkalmával sok japán diákkal és értelmiségivel találkozott. Japánban a kommunizmus terjedésétől tart, mivel — megállapítása szerint — Kelet kimondhatatlan anyagi nyomorúságával szemben a kommunizmus, mint egyetlen reménybeli segítség jelentkezik. Mindaz, amit nyugat a szabadság és demokrácia előnyeiről szól, kevés benyomást tehet, amíg a jelen nyomorúsága ottan tart.

Azonban nemcsak a tömegnél magánál, de az értelmiségi rétegnél is nagy visszhangra talált ez a propagandisztikus dogma. Az értelmiség, mivel nem tud semmi közelebbit a kommunizmus rendszeréről a csatlóssá tett államokban, nem ismeri fel annak a tiranizmusnak veszélyét, melyet az képvisel. Az orosz propaganda ezen a tájon nagy eredményt ért el, mert ma őt mint a nagy béke-apostolt fogadják odaát el, míg nyugaton, mint a kapitalizmus és imperiálizmus szörnyét félik. Bennet professzor igyekszik az amerikaiakat meggyőzni, eddig használt fegyvereik elégtelenségéről, de a japánoknak is tudomásukra kell hozni: Amerika felismerte, hogy nemcsak katonai fegyverekkel kell harcolniok e veszéllyel szemben.

A szerző szerint ma már a kommunizmust Ázsiában, mint egy valósi problémát kell felfognunk. Eppen azért, ha nyugat a keleti kommunizmus ellen tenni akar valamit, akkor az abból a meggyőződésből induljon ki, hogy az evangéliumra nemcsak keleten, de nyugaton is szükség van. Ennek indoklására idézi Bennet professzor a délindiai egyesült egyház püspökének Newbiginnel ama találó felismerését, mely szerint Indiában vallási vákum állt elő. Hasonló szellemi és vallási jelenség kíséri ma a japáni életet is. A kommunizmust tehát azért fogadják itt be, mert szellemekben határozott és existenciális gyógy módjában megoldást ígér. Epp ezért csak annál, szellemében és logikájában különb ellengondolattal lehet azt elhárítani és ezt feltlenül szükségesnek tartja.

A Lutheránus Világszövetség Végrehajtó Bizottsága Tutzingban tartott ülésén elhatározta új, világmissziói feladattal megbízott ügyosztály felállítását. Ezzel kapcsolatosan helyt adott a dél-afrikai lutheránusok azon kérésének, hogy Délafrikában lutheránus kutatóintézetet állítsanak fel, amely a dél-afrikai állam égető problémájával, a faji megkülönböztetés kérdésével foglalkozna. Örömmel vette a Lutheránus Világszövetség Végrehajtó Bizottsága tudomásul azt, hogy Arabiában az eddigi missziós munka gyümölcseként arab lutheri egyházat állítsanak fel. A Végrehajtó Bizottság foglalkozott továbbá a népi német menekültek kérdésével, a „Lutheránus Világszövetség Vasárnapjának” gondolatával, a „Lutheránus Sajtószolgálat” News Bulletin című lapjának Németországban való megjelentetésével. Végezetül a Végrehajtó Bizottság felhívta összes taggyűléseit, hogy az 1952-ben Hannoverben tartandó világggyűlésen valahányan vegyenek részt. A Lutheránus Világszövetség Végrehajtó Bizottsága teljes bizalommal szavazott Ordass Lajosnak, a Lutheránus Világszövetség alelnökének. (E. P. D.)

A kanadai protestantizmus most ünnepelte Kanada legnagyobb egyházának „a kanadai egyesült egyháznak” 25 éves fennállása évfordulóját. A presbyteriánusokból, kongregacionalistákból és methodistákból alakult „kanadai egyesült egyház” az egyház jelenlegi moderátorának szavai szerint a „keresztény egység csodája.” Az egyház lelkipozíciója alatt állók száma kerek két milliót tesz ki. Szeptember hónapban válik ismeretessé a kanadai anglikán egyházzal öt esztendő óta folytatott egyesülési tárgyalások eredménye, melynek a következménye valószínűleg a kanadai anglikán egyháznak az egyesült egyházzal való csatlakozása lesz. (E. P. D.)

A Lutheránus Világszövetség Végrehajtó Bizottságának Tutzingban tartott ülésén hivatalos szövetségi zászlót fogadtak el. A Lutheránus Világszövetség szövetségi zászlója: Luther-rózsa kék mezőben. Ezzel a Lutheránus Világszövetség az egyetlen olyan egyházi intézmény, melynek a katolikus egyház mellett hivatalosnak elfogadott saját zászlaja van... (EPD)

Az amerikai protestáns egyházak közös bizottsága a Szentírásnak új angol fordításával foglalkozik. Angliában legtöbbször még mindig a tizenhetedik századból származó „Authorized Version” (hiteles szöveg) van használatban, míg az Egyesült Államokban ez a negyedik olyan fordítás, melyet nagy általánosságban elfogadnak majd.

(EPD)

A századforduló és a ma adatainak ismeretében számot vehetünk a Japán kereszténység fejlődéséről az elmúlt félévszázad alatt. A keresztény lakosság száma 1903-ban 132.000 volt, vagyis minden 344 nem-keresztény japánra jutott egy keresztény. Az elmúlt év statisztikája szerint a japán keresztények lélekszáma 324.000-re emelkedett, vagyis ma már 241 nem keresztényen jut egy keresztényre. Ez a közel ötven százalékos emelkedés azért figyelemreméltó, mert a háború borzalmai, a nagy földrengések igen nagy veszteségeket okoztak az ipartelepken élő japán keresztényeknek.

Ötven év alatt a protestánsok felül-szárnnyalták a többi egyházakat. Ma 200.000 protestáns, 110.000 katolikus és tízezer orthodox van Japánban. A protestáns gyülekezetek annak ellenére, hogy a háború alatt missziói tevékenységüket továbbfolytató katolikusokkal szemben az angolszász protestáns missziói munkát megszüntették, megőrizték hitüket és közvetlenül a háború befejezése után azonnal folytatták evangélizációjukat.

A japán protestánsok több, mint kilencven százaléka, 179.000, a japán egyesült Nagy Egyházzal tartozik. Félévszázad előtt az öt protestáns egyház: presbiteriánusok, kongregacionalisták, methodisták és baptisták valamint az anglikánok folytattak missziói tevékenységet Japánban. Ezen egyházak egyesültek a Nagy Egyházban.

Az uralkodó államvallásban, illetve annak tanáiban csaldott japánok kilépvén eddigi államegyházukból különböző, a sintóizmus és buddhizmus tételeit összeegyeztetni akaró szektákban keresik lelki válságuk megoldását. Igen nagy lehetőség áll most az evangélium terjesztése előtt, de elsőrendű szükséglet a jelenleg nagyon kevés missziói munkás számának jelentékeny növelése.

Ez év kezdetén megszámlálta a római katolikus egyház Dániában híveit. A statisztika szerint 22.000 római katolikus él ma Dániában. Megállapítható, hogy vidéken a katolikusok száma tartósan sülyed, míg városokban körülbelül huszonöt év óta változatlan maradt. Igen jelentős számú növekedés következett be a dániai katolikus egyház lélekszámában a lengyel menekültek bevándorlásakor. Ezek közül azonban igen sokan, főként a fiatalok már áttértek a dán egyházba, mert a teljesen lutheránus dán környezetben nem tudták tartani egyházukkal a kapcsolatot.

A film az evangélikáció szolgálatában

A szem, a fül, az agy és ezek tökéletes együttműködése csak néhány példa a számtalan Isten-alkotta csodáknak, amelyek harmónikus munkáját közvetlenül tapasztalhatjuk. A látott és hallott külső behatások az agyban egységes benyomássá alakulnak. Az ilyen módon szerzett ismeretek döntő befolyást gyakorolnak az ember, de főleg a fejlődésben levő ifjúság lelki és testi kialakulására és fejlődésére. Magától adódik az az áldásos feladat, amellyel az evangélikáció nehéz munkáját a film lehetőséget nem ismerő erejével is támogatjuk. E feladat teljesítésével új korszakot nyithatunk egy diocentrikus érték-emberiség nevelése terén. Vissza kell állítani az embert isteni származásának tudatába és ennek megfelelő boldog életközösségébe, ami után nyíltan vagy titokban vágyunk, de megvalósításáért vajmi keveset teszünk.

A külső és belmisszió göröngyös, de magasztos útjait járó igehirdetők, lelkigondozók, diakónusok és ezt az életcél-választók a leghatásosabb és hálásabb segítő társra találunk a film mindenkihez szóló erejében.

Most ebben a levélra jutott a materializmus béklyóiban fulladozó lelki káoszban legfontosabb feladatunk lehetne a hitnek minden feltehető eszközzel való diadalra juttatása. Különösen ma van ennek mérhetetlen nagy jelentősége, amikor magunkon tapasztalhatjuk és másokon láthatjuk, hogy az ember telen háborúk és a velejáró szomorúság nem hogy elszakította Isten-

től a lelkeket, hanem még szorosabbra fűzte ezt a láthatatlan szövetséget. Nagy mulasztást követnénk el, ha nem sietnénk szóval, írással, filmmel e gyarapodó Istenhezterés ápolására, éberentartására, mert nagyon könnyen kiérdemelhetjük a rossz szolga sorsát, aki a rábizott talentumokat elásta és meg sem próbálta kamatoztatni. Itt van a pillanat, amikor Istenhitet, Krisztusi életformát gyakorlás, tanítás, térítés által éberentartsuk és terjesszük, mert csak így juthatunk — lépésről-lépésre — közelebb ahhoz a boldog testvéri közösséghez, amelyet Krisztus olyan tökéletesen meghatározott számunkra.

Minden ember életében előfordultak csodák, érthetetlen események, amelyeket semmiféle logikai kapcsolattal nem lehetett összefüggésbe hozni; ezek mind az Isten végtelen hatalmának és kifürkészhetetlenségének következményei. Ezt a „felsőbb irányítás“-t azonban nem mindenki képes felfogni és legtöbbször, mint a „sors különös játékát“ könyvelik el.

A korszerű egyházi filmek egyik feladata az lehetne, hogy az emberiséget erre a „felsőbb vezetés“-re rádobbantse és életét szellemi síkon tovább vigye, a másik: az Isten utmutatásait, akaratát, célját a mai lelkekhez ne a száraz dogmatikán keresztül juttassa el, hanem a korszellemnek megfelelő lépélcsele eseményeken keresztül. Ez azonban távolról sem jelenti azt, hogy Krisztus példázatai alkalmatlanok a mai film nyelve számára,

sőt, nagyon fontos a korszerű történetek alátámasztására és párhuzambaállítására. Számtalan téma-lehetőség adódik azok között az események és sorsok között, amelyek az emberiség történetében végigvonulnak és amelyekben a hit, mint főmotívum szerepel. Akár föl-emel, akár lesújt ez a sors, mind a fölöttünk álló erőt, Isten jelenvalóságát és az igaz ut diadalát bizonyítják.

A mai u. n. „vallásos film“ mostani formájában gyenge kivétellel nem szolgálja az igazi célt: az emberiség lelki és testi irányítását. Sajnos itt is, mint minden költséges vállalkozásban az üzleti szellem a döntő tényező. Nehezen képzelhető el egy tökéletes, vagy tökéletes port és egy divatos „best-seller“ író, hogy lélkének a jó és szép utáni vágy pillanatnyi megvillanása eredményeként ilyen irányú filmet gyártson vagy írjon. „Szép, szép, de nem fizetődik ki“ — szökött a minden további lépést elvágyó felelet lenni. Az anyagias élet szemlélet eme kínai falát áttörni majdnem a lehetetlenséggel egyenlő, mégis meg kell próbálnunk.

Tervezetlen, szívesen magunk szellemi és fizikai erőnk igéretbe kell vennünk, hogy célunkat elérjessük, mert csak a minden akadályt legyőző hit erejére támaszkodhatunk, mint az összes lehetőségek között az egyetlenre.

Azok, akik rendületlenül hisznek a film gyógyító erejében, azok meg fogják találni a helyes utat az olcsó és amellétt művészi, testet-lelket építő filmek felé! (m. á.)

Wass Albert: „Ember az országot szelén“ című emigrációkban egyedülálló mélységű regény kapható lapunk szerkesztőségében. Megrendelhető Evang. Ung. Pfarraamt, Belruptstr. 8/II., Bregenz, Ara: Ausztriában 10. — Portóval, tengerentúlra hét nemzeközi válaszszelevény.

JÖJJETEK

Az Ausztriai Magyar Protestáns Lelkigondozó Szolgálat hivatalos lapja

Szerkeszti: Ungváry Sándor.

Für den Inhalt verantwortlich:
Koppány János.

Kiadóhivatal: Bregenz, Belruptstraße 8
Druck von Felizian Rauch, Innsbruck.

Lelkigondozó Szolgálatunk
Központi Irodájának címe: Bregenz,
Belruptstraße 8/II. Telefon: Bregenz
3-47-41.

Tengerentúlról vagy Ausztriából Beküldte-e már megajánlását

A lelkigondozó Szolgálat
és
a jöjjetek fenntartására?

Dr. Vásárhelyi László féle **fabetól**
nélkülözhetetlen a cipőknél.
Kapható Bregenz, Rheinstraße 3.

Dóra és Marót

iparművészeti műhely
elfogad minden iparművészeti szak-
mába vágó rendelést
Külföldi megbízásokat is vállal
Cím a kiadóhivatalban

*Finomra őrölt törökkávét tu-
busban. Ez a Sparr . . .
Kávét. Megrendelhető: Ha-
tega - Bregenz.*

J Ö J J E T E K

In unserem Leitartikel bringen wir unter dem Titel

U n s e r E r b e

einen Artikel des Professors an der Theologie in Blomfield, Dr. Johann Dikovics. Er schreibt darin über das alt-heimatliche Erbe der Ungarn-Amerikaner. Über jenes Erbe, welches unsere Landsleute, die in die Fremde kamen, in ihrem Glauben nun schon seit Jahrzehnten in den Vereinigten Staaten bewahrten. Viele sind vom Ungartum schon gänzlich losgerissen, sie haben die Sprache verlernt, ihre Sitten vergessen, aber der ideale Teil des Erbes lebt doch in ihren Herzen und eifert die Verzagenden zur Arbeit an. Diese Erinnerung trug dazu bei, dass die Ungarn, die eine neue Heimat suchen mit opferwilliger Arbeit in der Fremde ein kleines Stück alter Heimat aufbauten und mit dem Glauben an Christus diese Heimat weiter bewahren und weiter bauen.

Unter dem Titel

Der Preis bleibt derselbe

schreibt der Verfasser in der Spalte "Im Lichte der Heiligen Schrift" über einen Ungarn, der in die Fremde gelangte und nun in seinem Alter den inneren Zusammenhang mit der Kirche finden will und durch diese mit Christus. Aber die Kirche, welche er sein Leben hindurch ausser Acht gelassen hat, verlangt zu allen Zeiten alles nachzuholen, was er versäumt hat. Und auch der Alte muss mit der Erkenntnis dort beginnen, wo er es als Kind versäumt hat.

Der Pfarrer Leopold Achberger aus Grömbing hat auf Bitte unserer Redaktion über

Die protestantischen Kirchen in Österreich

geschrieben. In seinem Artikel umreißt er die Geschichte, Entwicklung und heutige Lage der protestantischen Kirchen in Österreich. Er bringt auch eine kurze Übersicht über das Programm, welches sich die Kirchen für die Gegenwart und für die Zukunft gesteckt haben.

In Anbetracht ihrer Minderheit ist die Lage der protestantischen Kirchen in Österreich eine schwierige. Trotzdem entwickelt sich das kirchliche Leben schön, und hat auch in der Vergangenheit durch die Gründung vieler Diakonissenhäuser, Studentenheime und Asyle Zeugnis von starkem Glauben und Opferbereitschaft abgelegt. Natürlich sind die Verwüstungen des Krieges auch an der Kirche nicht spurlos vorbeigegangen. Auch der Materielle-Schaden war ein bedeutender. Besonders in den östlich gelegenen Landesteilen, wo viele Einrichtungen den Kämpfen und Bombenangriffen zum Opfer fielen. Heute ist die Anzahl der evangelischen Gläubigen in Österreich 400.000, die der Calvinisten 15.000.

Unter dem Titel

P a z i f i s m u s

bringen wir die Äusserung von Dr. Cyrill Garbett, des Erzbischofs von York. Der Erzbischof betonte, dass ein Sich-nicht-verteidigen keine Lösung für den Weltfrieden wäre. Der einzige Weg ist, dass die Menschheit zum Ausdruck ihres gemeinsamen Friedenswillens in dauernden Gebeten Gott bittet, dass er der Menschheit Frieden bringe.

In dieser Ausgabe bringen wir auch eine

Amerikanische religiöse Statistik

Die interessantesten Daten der Kirchen in den Vereinigten Staaten von Amerika beweisen, dass die Einwohnerschaft mit immer mehr Eifer die glaubenspendenden Kirchengemeinden aufsucht und sich in deren Leben einschaltet. So macht der Zuwachs der römisch-katholischen Kirche im Jahre 1950. 3.92 % der Einwohnerzahl aus, der der 5 grössten protestantischen Kirchen 4.39 %.

Wir bringen eine farbige Beschreibung unter dem Titel

Frack und Peitsche - in E t o n.

Der Artikel schildert die Sitten und das Leben im Kollegium von Eton. Aus dieser Schilderung zeichnet sich durch das Leben dieser Schule das charakteristische Bild der Inselwelt heraus, wo die Tradition mit einem uns oft eigenartig anmutendem Sinn für praktische Reformen vereint wird und dadurch für uns ein oft unverständliches Kuriosum entsteht.

Die lateinischen Staaten und der Protestantismus

Unser Mitarbeiter untersucht im Spiegel der Geschichte und auch in unserem Tagen die Lage der lateinischen Staaten und im Allgemeinen die Auswirkungen des Protestantismus auf das äussere und innere Leben der einzelnen Staaten. Als Konklusion seiner Untersuchung leitet er die interessante Folgerung ab, dass die Lage der protestantischen Staaten auch heute eine viel ausgeglichene, geordnetere ist, als die der katholischen Staaten. Besonders der Einfluss des Marxismus ist ein Massgrad dieser Tatsache. In den protestantischen Staaten ist dieser Einfluss überall ein kleinerer. Ausserdem ist die Zahl der unehelichen Kinder und der Analphabeten in den protestantischen Staaten eine unvergleichlich kleinere.

Unter dem Titel

G e l ä n d e r k u n d u n g

schreibt ein Mitarbeiter, der jetzt in Amerika ankam, einen Artikel über das dortige Leben und untersucht vom Standpunkte eines DP's jene neue Lebensform und Lebensmöglichkeiten, die sich vor dem Einwanderer auftun. Nie war die Lage dessen, der sich eine neue Heimat wählte, leicht, auch heute ist sie es nicht. Es fehlt zwar nicht an helfenden Händen, die ihm wenigstens am Anfang unter die Arme greifen, aber die Heimatlosigkeit, das Fehlen von Freunden und dem gewohnten Leben erweckt in ihm auch dann das Gefühl der Einsamkeit, wenn er auch die existenzielle Wohlhabenheit geniesst. In solchen Fällen flüchtet sich der Auswanderer zu seiner Kirche und findet dort wieder Freunde, - Genossen im selben Glauben. Der Auswanderer hat viele Probleme, aber das Vertrauen zu Gott hilft ihm über vieles hinweg.

Unter dem Titel

Wir und das Atom

schreibt unser Mitarbeiter über jenes Problem des Erdenlebens welches die Menschheit von heute so sehr in Atem hält. In seinem Artikel zählt er die wichtigsten Stationen der Entwicklung der Atomwissenschaft auf und fasst dann in einer auch für Laien verständlichen Form die Grundthesen der Atom-Physik zusammen und erklärt die Zusammensetzung der einzelnen Atome. Der Artikel berührt auch die einzelnen Ereignisse der Atombomben-Erzeugung und untersucht, ob die Menschheit mit dieser neuen Wissenschaft wohl vorwärtsgekommen ist, ob sie damit nach den Geboten Gottes, oder dagegen handelt. Endlich wirft der Artikel die Frage auf-welche Zukunft wartet auf die Menschheit.

Auf der letzten Seite unseres Kirchenblattes bringen wir Nachrichten aus aller Welt, in erster Linie aus dem Leben der Protestantischen Kirchen. Wir bringen auch eine Liste von Büchern und Schriften, die in unserer Redaktion zu haben sind.

Im literarischen Teil unseres Blattes auf der ersten Seite bringen wir ein Gedicht von Balink Balassi "G e b e t".